

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 1–4

TEXT 1

- (1) Malou chvíli, co jsme byli
zahaleni tmou,
v skrytu stromů táhnem DOMŮ,
stíny s námi jdou.
Matně, šere trčí keře,
jak se zvolna dní.
Hlas náš v lese pozdrav nese
těm, kdo zákon džungle CTÍ.
- (2) Chundelatá, parohatá,
dravá, zubatá,
po své práci zvěř se vrací,
táhne v doupata.
V jitřním tichu oře líchu
bílých volků pár.
Slunce rudé vyšlo. Bude
sálat po celý den žár.
- (3) Co tu dravá pohledává
vlčí rodina,
že se pouští v husté houští,
když den začíná.
Nevidomí mezi stromy
táhnem. V daleku
z nebe volá kachna: Hola!
Nastává den člověku.
- (4) Neomženi, nezroseni
jdem a do ticha,
slyš, jak holý jíl se drolí,
valem usychá!
Trávou skryté, hle, ty vryté
noční stopy v ní!
Hlas náš v lese pozdrav nese
těm, kdo zákon džungle ctí.

Vysvětlivky: *dnít se – rozednívat se; lícha – pole; omženi – oroseni, zpoceni*

(R. Kipling, *Knihy džunglí*)

TEXT 2

Ve veršovaném textu může být jedna věta (ať už věta jednoduchá, nebo věta, která je součástí souvětí) rozdělena do více veršů. V takovém případě hovoříme o **přesahu**, např.:

*Na topole nad jezerem
seděl vodník podvečerem.*

*A proto tvrdím, že když kvůli pánům
se lidi začnou mezi sebou rvát,
neprospívá to vůbec tulipánům.*

Za přesah **nepovažujeme** případy, kdy je souvětí rozděleno tak, že 1 věta souvětí = 1 verš, např.:

*Když zaskřípěl váš hlas,
stiskl jsem vám krk štíhlý.*

(CZVV)

1 bod

1 Které z následujících tvrzení o úsecích podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Přesah se vyskytuje v obou těchto úsecích.
- B) Přesah se nevyskytuje ani v jednom z těchto úseků.
- C) Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém v první části textu.
- D) Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém v druhé části textu.

Zdůvodnění

Přesah se vyskytuje pouze v úseku podtrženém v druhé části TEXTU 1: věta jednoduchá (*V jitřním tichu oře líchu bílých volků pár.*) je rozdělena do dvou veršů.

V první části TEXTU 1 je podtrženo souvětí (*Matně, šere trčí keře, jak se zvolna dní.*), které je do veršů rozděleno tak, že 1 věta souvětí = 1 verš. Tento případ se za přesah nepovažuje.

1 bod

2 Která z následujících možností odpovídá TEXTU 1?

- A) V textu je zachyceno svítání a návrat zvířat do brlohů.
- B) V textu je zachyceno stmívání a útok zvěře na voly orající pole.
- C) V textu je zachyceno stmívání, během nějž zvěř zkoumá stopy v trávě.
- D) V textu je zachyceno svítání, během nějž se zvířata ukrývají v houštích před dravci.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny barevně.

1 bod

3 Tvrzení: Jedno slovo uvnitř verše se rýmuje s posledním slovem téhož verše.

Pro který z následujících veršů **neplatí** výše uvedené tvrzení?

- A) slyš, jak holý jíl se drolí
- B) trávou skryté, hle, ty vryté
- C) že se pouští v husté houštích
- D) těm, kdo zákon džungle ctí

Zdůvodnění

V každém z veršů uvedených v možnostech A), B) a C) se jedno slovo uvnitř verše rýmuje s posledním slovem téhož verše: *holý* × *drolí*; *skryté* × *vryté*; *pouští* × *houští*. V možnosti D) se žádné slovo uvnitř verše s posledním slovem tohoto verše nerýmuje.

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o dvou slovech zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

- A) Slovo *domů* je v textu příslovcem, slovo *ctí* je v textu tvarem slovesa *ctít*.
- B) Slovo *domů* je v textu příslovcem, slovo *ctí* je v textu tvarem podstatného jména *čest*.
- C) Slovo *domů* je v textu tvarem podstatného jména *dům*, slovo *ctí* je v textu tvarem slovesa *ctít*.
- D) Slovo *domů* je v textu tvarem podstatného jména *dům*, slovo *ctí* je v textu tvarem podstatného jména *čest*.

Zdůvodnění

Slovo *domů* je v textu příslovcem, tvarem podstatného jména *dům* by bylo např. ve větě *Viděli mnoho vysokých domů*. Slovo *ctí* je v textu tvarem slovesa *ctít*, tvarem podstatného jména *čest* by bylo např. ve větě *Je pro mě ctí vás poznat*.

5 Na každé vynechané místo (***) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo.**

- 5.1 Babička nás pravidelně budila časně ráno. Když jsme protestovali a prosili, aby nás ještě nechala spát, říkala nám, že ***** ptáče ***** doskáče.
- 5.2 Kamarádi mi říkali, že mám všechny peníze z brigády hned utratit. Já jsem jim ale odpověděl: „Utratím jen polovinu, tu druhou si schovám pro strýčka *****.“

Řešení:

5.1 – ranní ptáče **dál** doskáče

5.2 – pro strýčka **Příhodu**

1 bod

6 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Obě skupiny chlapců se **vydali** na náročnou pěší **tůru**.
- B) Obě skupiny chlapců se **vydali** na náročnou pěší túru.
- C) Obě skupiny chlapců se vydaly na náročnou pěší **tůru**.
- D) Obě skupiny chlapců se vydaly na náročnou pěší túru.

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*skupiny*), v koncovce přídělní činného musí být **-y** (*vydaly se*).
- Slovo *túra* se píše s **ú**, jde o slovo cizího původu.

max. 2 body

7 Vypište z každé z následujících vět (7.1 a 7.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

- 7.1 Minulou noc zasáhl protější břeh řeky obrovský požár, způsobený jiskrami z ohniště.
- 7.2 Kriticky ohroženým druhem chovaným v zoologických zahradách jsou třeba gorily.

Řešení

7.1

podmět:	požár
přísudek:	zasáhl

7.2

podmět:	gorily
přísudek:	jsou druhem

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–14

TEXT 1

(1) Do italského města Pisa jezdí davy cizinců, aby si prohlédly šikmou věž. Stanout na vrcholu této unikátní zvonice z mramoru je nezapomenutelný zážitek pro každého člověka. Nebýt ale **rozsáhlé** záchranné akce, proslulá památka by se **dávno** zřítla.

Stavba věže kruhového půdorysu započala v roce 1173. Původním záměrem stavitelů bylo postavit nejvyšší zvonici světa. Již po roce se však rozestavěná věž začala **mírně** naklánět, což způsobilo především měkké jílovité podloží (kvůli podloží se na náměstí naklánějí všechny budovy, ne však tolik jako slavná památka). Když bylo v roce 1185 dokončeno třetí patro věže, náklon už byl zcela **zřetelný**, a tak byly stavební práce ihned přerušeny. Druhá fáze stavby byla zahájena o sto let později. Byla postavena další tři patra, úmyslně trochu nakloněná na opačnou stranu než patra spodní. Tímto opatřením se stavitelům podařilo naklánění věže zpomalit, nikoli však zastavit. Sen o nejvyšší zvonici světa se rozplynul. Postavilo se už jen zvonové patro, do něhož byly zavěšeny **veliké zvony** (nejtěžší ze sedmi zvonů, které v šikmé věži visí dodnes, váží dvě a půl tuny). Roku 1373 byly stavební práce definitivně ukončeny.

(2) V následujících stoletích se šikmá věž v Pise nakláněla stále víc. Je tedy překvapivé, že přežila čtyři zemětřesení. Odborníci tvrdí, že to věž vydržela hlavně díky **měkkému podloží**. Při seismických otřesech pluje zvonice jako na vlnách, a proto se nezřítí.

V 90. letech minulého století dosáhlo vychýlení věže 5 metrů, a tak byl **návštěvníkům** vstup do věže zakázán. Během záchranných prací, ********* v letech 1993–2001, byly podloží i věž zpevněny. Světoznámá památka se nejen přestala naklánět, ale dokonce se i trochu napřímila. **Od prosince 2001 je šikmá věž v Pise znovu přístupná veřejnosti.**

(www.novinky.cz; www.radynacestu.cz, upraveno)

TEXT 2

Předložky vlastní (např. *za, k*) jsou vždy jen předložkami. Existují však i slova, která jsou v některých větách předložkou a v jiných větách jiným slovním druhem. Pokud je takové slovo předložkou, jde o **předložku nevlastní**.

- *Nabídli mu dobré místo.* → podstatné jméno
- *Šel tam místo mě.* → předložka nevlastní

(CZVM)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Šikmá věž v Pise byla pro návštěvníky uzavřena od 90. let 19. století do prosince 2001.	☐	☒
8.2 Celková hmotnost všech zvonů, které jsou umístěny v šikmé věži v Pise, je větší než dvě a půl tuny.	☒	☐
8.3 Čtvrté patro šikmé věže v Pise bylo dokončeno v jiném století, než bylo postaveno první patro této věže.	☒	☐
8.4 Odborníci soudí, že při zemětřeseních ochránilo šikmou věž v Pise před zřícením především měkké podloží, na němž byla tato zvonice postavena.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

9 Vypište z druhé části TEXTU 1 dvě dvouslabičné předložky nevlastní.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

díky, během

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Slovo *rozsáhlý* je v textu užito ve významu *prostorný, rozlehlý*.
- B) Slovo *dávno* je v textu užito ve významu *po velmi dlouhou dobu*.
- C) Slovo *mírně* je v textu užito ve významu *pokojně, shovívavě*.
- D) Slovo *zřetelný* je v textu užito ve významu *zrakem dobře poznatelný*.

Zdůvodnění

- Slovo *rozsáhlý* je v textu užito ve významu *obsáhlý, důkladný*.
- Slovo *dávno* je v textu užito ve významu *před dlouhou dobou*.
- Slovo *mírně* je v textu užito ve významu *trochu, maličko*.

1 bod

11 Která z následujících možností patří na vynechané místo (***) v TEXTU 1?**

(Po doplnění příslušného tvaru slova musí být TEXT 1 gramaticky správný.)

- A) probíhající
- B) probíhajícím
- C) probíhajících
- D) probíhajícími

Zdůvodnění

Přídavné jméno *probíhající* musí být v textu užito v 2. pádě čísla množného: během čeho?
→ *během probíhajících záchranných prací*.

1 bod

12 Které z následujících tvrzení o šikmé věži v Pise jednoznačně vyplývá z TEXTU 1?

- A) V průběhu druhé fáze stavby této věže stavitelé bezděčně učinili takové kroky, kterými věž dočasně srovnali.
- B) V průběhu druhé fáze stavby této věže stavitelé záměrně učinili takové kroky, kterými věž dočasně srovnali.
- C) V průběhu druhé fáze stavby této věže stavitelé bezděčně zvolili postup, díky němuž se naklánění věže zpomalilo.
- D) V průběhu druhé fáze stavby této věže stavitelé záměrně zvolili postup, díky němuž se naklánění věže zpomalilo.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá následující úsek textu: *Druhá fáze stavby byla zahájena o sto let později. Byla postavena další tři patra, úmyslně trochu nakloněná na opačnou stranu než patra spodní. Tímto opatřením se stavitelům podařilo naklánění věže zpomalit, nikoli však zastavit.*

1 bod

13 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu ve dvojici slov *člověk – dav*?

(Slova *člověk* a *dav* pocházejí z TEXTU 1. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici slov *člověk – dav*.)

- A) pták – hejno
- B) dělo – vojsko
- C) křídlo – hmyz
- D) jedinec – zběh

Zdůvodnění

V možnosti A) je významový vztah mezi slovy nejpodobnější vztahu ve dvojici slov *člověk – dav*: větší množství *lidí* vytvoří *dav* × větší množství *ptáků* vytvoří *hejno*.

V možnostech B), C) a D) jsou mezi slovy jiné významové vztahy:

- *dělo* je *zbraň*, kterou používá zejména armáda, tedy *vojsko*;
- *křídlo* je část těla *hmyzu*;
- slovo *jedinec* označuje *jednotlivého člověka*, slovo *zběh* označuje *dezertéra*, tedy *vojáka*, který *zběhl*.

max. 2 body

14 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm vyskytují dvě podstatná jména užitá ve stejném pádě (A), nebo ne (N).

	A	N
14.1 stavba věže kruhového půdorysu započala v roce	☒	☐
14.2 kvůli podloží se na náměstí naklánějí všechny budovy	☐	☒
14.3 při seismických otřesech pluje zvonice jako na vlnách	☒	☐
14.4 záměrem stavitelů bylo postavit nejvyšší zvonici světa	☒	☐

Zdůvodnění

14.1 – v posuzovaném úseku se vyskytují celkem čtyři podstatná jména: *stavba* (1. pád), *věže* (2. pád), *půdorysu* (2. pád), *roce* (6. pád)

14.2 – v posuzovaném úseku se vyskytují celkem tři podstatná jména: *podloží* (3. pád), *náměstí* (6. pád), *budovy* (1. pád).

14.3 – v posuzovaném úseku se vyskytují celkem tři podstatná jména: *otřesech* (6. pád), *zvonice* (1. pád), *vlnách* (6. pád).

14.4 – v posuzovaném úseku se vyskytují celkem čtyři podstatná jména: *záměrem* (7. pád), *stavitelů* (2. pád), *zvonici* (4. pád), *světa* (2. pád).

15 Přiřadte k jednotlivým větám (15.1–15.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 15.1 Pokročilí žáci měli za domácí úkol napsat anglicky vlastní životopis. _____
- 15.2 S pískacími hračkami z umělé hmoty si rozpustilí psi hráli velmi často. _____
- 15.3 Před udivenými zraky diváků se otužilí plavci pomalu ponořili do vody. _____
- 15.4 Mí kamarádi z vedlejší ulice předevčírem odjeli na zahraniční dovolenou. _____
- A) V této větě jsou celkem dvě přídavná jména, obě jsou měkká.
- B) V této větě jsou celkem dvě přídavná jména, pouze první z nich je tvrdé.
- C) V této větě jsou celkem dvě přídavná jména, obě jsou tvrdá.
- D) V této větě jsou celkem tři přídavná jména, všechna jsou měkká.
- E) V této větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze první z nich je tvrdé.
- F) V této větě jsou celkem tři přídavná jména, pouze první z nich je měkké.

Zdůvodnění

15.1 – E)

Ve větě jsou celkem tři přídavná jména (*pokročilí, domácí, vlastní*), pouze první z nich je tvrdé (jde o tvar přídavného jména *pokročilý*).

15.2 – F)

Ve větě jsou celkem tři přídavná jména (*pískacími, umělé, rozpustilí*), pouze první z nich je měkké (slova *umělé* a *rozpustilí* jsou tvary tvrdých přídavných jmen *umělý* a *rozpustilý*).

15.3 – C)

Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména (*udivenými, otužilí*), obě jsou tvrdá (jde o tvary přídavných jmen *udivený* a *otužilý*).

15.4 – A)

Ve větě jsou celkem dvě přídavná jména (*vedlejší, zahraniční*), obě jsou měkká.

Žádná z uvedených vět neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Nejvýznamnější událostí v naší vesničce bývají žně, neboť pěstování žita a pšenice živí značnou část místního obyvatelstva. Když se na sklonku prázdnin odveze obilí z polí a uloží se do **sípek** a dřevěných stodol, nastávají dožínky. Tak se nazývá oslava, která je odměnou za měsíce usilovné práce zemědělců.

Letos byla úroda skutečně bohatá. Vozy, které byly přeplněné obilnými klasy, skoro nestačily odvázet drahocenný náklad do bezpečných úkrytů. Všichni se **náramě** těšili na slavnost. Vyráběly se slaměné dožínkové věnce, ty pak ozdobily každé stavení. Ulicemi se linula vůně výtečných koláčů, které jsou symbolem blahobytu, a husích pečínek. Když jsme se jako obvykle sešli před setměním na **návsi**, slavnostně prostřené stoly se prohýbaly pod tíhou vynikajících pokrmů a džbánek s rubínovým mokem z naší **vinnice**. Slavili jsme až do pozdních nočních hodin.

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slovo *dožínky* je zapsáno správně.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *sýpka* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *sypat*.
- Příslovce *náramně* je příbuzné s přídavným jménem *náramný*.
- Podstatné jméno *náves* se v jednotném čísle skloňuje podle vzoru *kost (na kosti – na návsi)*.
- Podstatné jméno *vinice* je příbuzné se slovem *víno*, obsahuje kořen *vin-* a příponu *-ice*.

3 body

17 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) Fakt se jmenuje Ťuík, a ne Ťuhýk, jak si každéj myslí, když slyší to jméno. Většina lidí má pocit, že se přeslechli a že tam je „h“.

B) Třeba jako dneska. Z literatury zase nic nebylo, protože Jěna přivedla Ťuíka. To je takovej blbeček z efka, co dělá předsedu celoškolního výboru Socialistickýho svazu mládeže.

C) Poslední hodinu jsme měli mít literaturu. Docela jsem se těšila, je to jedna z příjemnějších věcí. Bereme teď první republiku – avantgardu, poetisty a tak. A Jeníčková je dobrá.

D) Pak zmizela v kabinetě a Ťuík začal řečnit. Chtěl nás zlanřit na nějakou brigádu k výročí VŘSR. Ať ale dělal, co dělal, nikdo nereagoval. Rozčiloval se stále víc a víc, vypočítával, co všechno pro nás SSM dělá. A my? My nic.

E) Bohužel ale hodin literatury máme málo. Navíc ještě často půlka hodiny padne na všelijaký úřadování, poněvadž Jeníčková je naše třídní a někdy vyřizuje třídnický a další věci.

F) Není. Ale stejně ten Ťuík vypadá, jako že mu něco chybí. Jeníčková řekla, že k nám Ťuík bude mít krátkou řeč, tak ať se ukázníme a dáваме pozor.

(I. Dousková, *Oněgin byl Rusák*, upraveno)

17.1 _____

17.2 _____

17.3 _____

17.4 _____

17.5 _____

17.6 _____

Řešení

17.1 – C)

17.2 – E)

17.3 – B)

17.4 – A)

17.5 – F)

17.6 – D)

C) Poslední hodinu jsme měli mít literaturu. Docela jsem se těšila, je to jedna z příjemnějších věcí. Bereme teď první republiku – avantgardu, poetisty a tak. A Jeníčková je dobrá.

E) Bohužel ale hodin literatury máme málo. Navíc ještě často půlka hodiny padne na všelijaký úřadování, poněvadž Jeníčková je naše třídní a někdy vyřizuje třídnický a další věci. **B)** Třeba jako dneska. Z literatury zase nic nebylo, protože Jéňa přivedla Ťuíka. To je takovej blbeček z efka, co dělá předsedu celoškolského výboru Socialistického svazu mládeže. **A)** Fakt se jmenuje Ťuík, a ne Ťuhýk, jak si každéj myslí, když slyší to jméno.

Většina lidí má pocit, že se přeslechli a že tam je „h“. **F)** Není. Ale stejně ten Ťuík vypadá, jako že mu něco chybí. Jeníčková řekla, že k nám Ťuík bude mít krátkou řeč, tak ať se ukázníme a dáváme pozor. **D)** Pak zmizela v kabinetě a Ťuík začal řečnit. Chtěl nás zlanřit na nějakou brigádu k výročí VŘSR. Ať ale dělal, co dělal, nikdo nereagoval. Rozčiloval se stále víc a víc, vypočítával, co všechno pro nás SSM dělá. A my? My nic.

max. 2 body

18 Ke každé z následujících podúloh (18.1 a 18.2) napište podle zadání současné spisovné slovo, které není jménem vlastním.

(*Současné slovo znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé. Vlastní jméno je např. Praha.*)

18.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem HUSTÝ a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

18.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem PAROHATÝ a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

Řešení:

18.1 – např. **hustota**

18.2 – např. **paroží**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 19–24

(1) Té noci jsem si četl ve své pracovně na univerzitě. Náhle zahřmělo a vzápětí jsem zaslechl ránu vycházející z vedlejší laboratoře. Okamžitě jsem tam spěchal. Uprostřed místnosti stál Davidson. Nevypadalo to, že mě zpozoroval. Zprvu mě napadlo, že musí být opilý. Kymácel se totiž a hmatal po čemsi neviditelném před svou tváří.

(2) „Davidson, co se s vámi děje?“ zvolal jsem s obavami. Začal mě hledat pohledem, díval se však jakoby skrze mě. Pokouší se snad o něj šílenství z vyčerpání? Opatrně jsem mu položil ruku na kostnaté rameno. Ihned odskočil s tváří doslova znetvořenou hrůzou. „Co to bylo?“ zděšeně vykřikl.

(3) „To jsem já, Bellows,“ odpověděl jsem. „Cožpak mě nevidíte?“

„Nevidím ani sebe. Jaká loď tamhle kotví?“ Hovořil dosti zmateně, oči vytřeštěné.

Vtom do laboratoře vstoupil *****. Stručně jsem ho seznámil s neobvyklou situací. Navrhl, abychom Davidsona odvedli do děkanovy kanceláře. Když jsme tam došli, usadil jsem se s Davidsonem na pohovku a Boyce s děkanem obsadili křesla proti nám. Nešťastný Davidson prsty přejížděl po Wadeově pohovce. Hmatem ji poznával, ale neviděl ji.

„A nemohl byste nám říci, co tedy vidíte?“ zeptal se ho Boyce.

Davidson odpověděl, že vidí jen spoustu písku a rozdrčených lastur, jinak nic.

„Davidson, jste v mé kanceláři,“ pravil *****. „Něco se vám stalo s očima. Máte v pořádku hmat i sluch, ale nevidíte.“

Davidson zavřel oči a řekl: „Zavřu-li oči, vím, že máte pravdu. Vedle mě na pohovce sedí *****. Jsem v Anglii. A máme noc.“ Pak oči otevřel. „A tady právě vychází slunce. Jsem po krk ponořen v písku, vidím loď s plachtami, dmoucími se větrem, neklidné moře, letící ptáky. Nikdy jsem neviděl nic skutečnějšího. Bůh mi pomoz!“ zasténal.

(H. G. Wells, Pozoruhodný případ Davidsonových očí, upraveno)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 Vidiny lodi měl Davidson pouze tehdy, když měl zavřené oči.	☐	☒
19.2 Davidson nahlas promluvil celkem ve třech různých místnostech univerzity.	☐	☒
19.3 Ze všech podivných představ, které Davidsona pronásledovaly, byla nejživější představa, že je zaživa pohřbený v písku.	☐	☒
19.4 Jeden člověk, který po zahřmění spatřil kymácejícího se Davidsona, se alespoň chvíli domníval, že Davidson nadměrně požil alkohol.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Ve které z následujících možností je nepřímá řeč z úseku podtrženého ve výchozím textu správně převedena do řeči přímé?

(Ve správném řešení musí být význam výchozího textu zachován.)

- A) Davidson odpověděl: „Vidí jen spoustu písku a rozdrčených lastur, jinak nic.“
- B) „Vidí jen spoustu písku a rozdrčených lastur,“ odpověděl Davidson, „jinak nic.“
- C) „Vidím jen spoustu písku a rozdrčených lastur,“ odpověděl Davidson, „jinak nic.“
- D) Davidson odpověděl: „Že vidím jen spoustu písku a rozdrčených lastur, jinak nic.“

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku Davidson odpovídá na Boyceovu otázku (sděluje přítomným, co vidí), jeho promluva je zaznamenána prostřednictvím nepřímé řeči. Pokud chceme tuto nepřímou řeč převést do řeči přímé, je nutné sloveso *vidět* použít ve tvaru 1. osoby čísla jednotného (*vidím*), které signalizuje, že promlouvající postava mluví o sobě. Spojka *že* v posuzovaném úseku spojovala větu hlavní (*Davidson odpověděl*) s větou vedlejší (*vidí jen spoustu písku a rozdrčených lastur, jinak nic*), nebyla součástí Davidsonovy promluvy.

1 bod

21 Na každé z vynechaných míst (***) ve výchozím textu patří jméno jedné postavy. Ve které z následujících možností jsou tato jména uvedena v pořadí odpovídajícím výchozímu textu?**

(Ve výchozím textu vystupují celkem čtyři postavy: Bellows, Boyce, Davidson, Wade.)

- A) Boyce – Bellows – Wade
- B) Boyce – Wade – Bellows
- C) Wade – Bellows – Boyce
- D) Wade – Boyce – Bellows

Zdůvodnění

V textu vystupují celkem čtyři postavy: Bellows, Boyce, Davidson, Wade. V laboratoři je zpočátku pouze Davidson, poté k němu přichází vypravěč příběhu Bellows („*To jsem já, Bellows,“ odpověděl jsem.*“). Následně do místnosti vstoupí další muž, o němž víme, že se nejmenuje Bellows ani Davidson a že není děkanem (*Stručně jsem ho seznámil s neobvyklou situací. Navrhl, abychom Davidsona odvedli do děkanovy kanceláře.*). Z následující pasáže vyplývá, že muž, který vstoupil do laboratoře jako poslední, se musí jmenovat Boyce (*Boyce s děkanem obsadili křesla proti nám*). Děkanem tedy nemůže být žádná jiná postava než Wade (*Boyce s děkanem obsadili křesla proti nám. Davidson prsty přejížděl po Wadeově pohovce a žasl.*).

- Na první vynechané místo v textu patří jméno Boyce: *Vtom do laboratoře vstoupil Boyce.*
- Na druhé vynechané místo v textu patří jméno Wade: *„Davidson, jste v mé kanceláři,“ pravil Wade.*
- Na třetí vynechané místo v textu patří jméno Bellows: *„Vedle mě na pohovce sedí Bellows.“*

max. 3 body

22

22.1 Vypište z druhé části výchozího textu slovo, které je v textu příslovečným určením času.

22.2 Vypište z druhé části výchozího textu dvě slova, z nichž každé je v textu přívlastkem shodným.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení:

22.1 – ihned

22.2 – kostnaté, znetvořenou

1 bod

23 Ve kterém z následujících případů se význam výchozího textu změní nejméně?

(První z dvojice posuzovaných slov vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) v případě, že slovo *nevypadalo* nahradíme slovem *vypadalo*
- B) v případě, že slovo *neobvyklou* nahradíme slovem *obvyklou*
- C) v případě, že slovo *nešťastný* nahradíme slovem *šťastný*
- D) v případě, že slovo *nemohl* nahradíme slovem *mohl*

Zdůvodnění

Slova *nemohl* a *mohl* jsou v daném kontextu synonymy, vyznění otázky s použitím těchto slov je téměř totožné: *A nemohl byste nám říci, co tedy vidíte?* = *A mohl byste nám říci, co tedy vidíte?* Slovo *nemohl* zde nevyjadřuje opak slova *mohl*, jde pouze o určitou zdvořilostní frázi.

V ostatních možnostech jsou uvedeny dvojice antonym, jejichž vzájemná záměna vede k zásadní změně významu výchozího textu:

- *Nevypadalo to, že mě zpozoroval.* × *Vypadalo to, že mě zpozoroval.*
- *Stručně jsem ho seznámil s neobvyklou situací.* × *Stručně jsem ho seznámil s obvyklou situací.*
- *Nešťastný Davidson prsty přejížděl po Wadeově pohovce.* × *Šťastný Davidson prsty přejížděl po Wadeově pohovce.*

1 bod

24 Úsek č. 1: Nevidím ani **sebe**. **Jaká** loď tamhle kotví?

Úsek č. 2: Nikdy jsem neviděl **nic** skutečnějšího.

Které z následujících tvrzení o těchto dvou úsecích výchozího textu je pravdivé?

- A) V každém z těchto úseků se vyskytuje pouze jedno zájmeno.
- B) V každém z těchto úseků se vyskytují celkem dvě zájmena.
- C) V úseku č. 1 se vyskytuje pouze jedno zájmeno, v úseku č. 2 se vyskytují celkem dvě zájmena.
- D) V úseku č. 1 se vyskytují celkem dvě zájmena, v úseku č. 2 se vyskytuje pouze jedno zájmeno.

Zdůvodnění

Zájmena jsou v posuzovaných úsecích zapsána červeně.

1 bod

25 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Kam pozveme manžele Svobodovy?
- B) Proč ho tolik udivují **Lubošovi** znalosti?
- C) Opravdu se Pavlovi líbí ty obrázkové knihy?
- D) Vážně jsou tyto Nerudovy básně stále aktuální?

Zdůvodnění

Slovo *Lubošův* je přídavné jméno přivlastňovací, které se skloňuje podle vzoru *otcův* a které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*znalosti*) → *Lubošovy znalosti*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 26–28

(1) V areálu pražských Letenských sadů se od roku 2004 každoročně koná *Letní Letná*, festival nabízející divákům unikátní vystoupení nejen českých, ale i zahraničních akrobatů. V roce 2019 na festival zavítala už podruhé světoznámá francouzská provazochodkyně Tatiana-Mosio Bongongaová.

(2) Umění této proslulé artistky poprvé ohromilo diváky *Letní Letné* v roce 2013, tehdy po laně vystoupala na vrchol šapitó. *Loni svým velkolepým číslem, při němž bez jištění překonala vzdálenost z Dvořákova nábřeží do Letenských sadů, provazochodkyně zahájila 16. ročník Letní Letné.* Z jednoho břehu Vltavy na druhý přešla po ocelovém laně, které bylo zavěšeno ve výšce 35 metrů nad vodou. V rukou měla dvanáctikilogramovou tyč, s jejíž pomocí držela balanc.

Fantastický výkon slavné provazochodkyně diváci sledovali se ZATAJENÝM dechem, někteří měli dokonce strach o její život. Jejich obavy však byly ZBYTEČNÉ. Artistka se sice zranila už několikrát, nikdy však při vystoupení, ale jen při NÁCVIKU nových prvků. Tatiana-Mosio Bongongaová se provazochodectví věnuje od svých osmi let, jedním z jejích lektorů byl Rudy Omankowski, známý akrobat ze slavné cirkusové rodiny.

(letniletna.cz; ct24.ceskatelevize.cz, upraveno)

1 bod

26 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Celková vzdálenost, kterou artistka Bongongaová při svém vystoupení v rámci 16. ročníku festivalu *Letní Letná* překonala, činila 35 metrů.
- B) První vystoupení, při němž se artistka Bongongaová představila divákům *Letní Letné*, se uskutečnilo v rámci 10. ročníku tohoto festivalu.
- C) Protože provazochodkyně Bongongaová do svých vystoupení pravidelně zařazuje nové prvky, diváci bývají svědky toho, že se artistka zraní.
- D) Jedním z lektorů, kteří po dobu osmi let připravovali provazochodkyni Bongongaovou na její první veřejné vystoupení, byl Rudy Omankowski.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

27 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí, každé z nich se skládá ze dvou vět.
- B) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí, každé z nich se skládá ze tří vět.
- C) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí, které se skládá ze dvou vět.
- D) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, v druhé části výchozího textu je podtrženo souvětí, které se skládá ze tří vět.

Zdůvodnění

Větný celek z první části výchozího textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*koná se*) → věta jednoduchá.

Větný celek z druhé části výchozího textu obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*překonala, zahájila*) → souvětí skládající se ze dvou vět.

28 Které z následujících tvrzení o slovech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

- A) Každé z těchto slov obsahuje předponu.
 B) Pouze slova *zatajený* a *nácvik* obsahují předponu.
 C) Pouze slova *zbytečný* a *nácvik* obsahují předponu.
 D) Pouze slova *zatajený* a *zbytečný* obsahují předponu.

Zdůvodnění

- Slovo *zatajený* obsahuje předponu *za-*, příbuzná slova jsou např. *u-tajený*, *od-tajnit*.
- Slovo *zbytečný* obsahuje předponu *z-*, příbuzná slova jsou např. *nad-bytečný*, *pře-bytek*.
- Slovo *nácvik* obsahuje předponu *ná-*, příbuzná slova jsou např. *vý-cvik*, *za-cvičit*.

max. 2 body

29 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
29.1 Protože hodinář odvedl svou práci ledabyle, hodiny na náměstí odbily půlnoc už v jedenáct.	☒	☐
29.2 Šperky z <i>ryzího</i> zlata, které jsme v lázních zakoupili, jsme zapomněli v hotelovém trezoru.	☐	☒
29.3 Na sociálních sítích jsme sdíleli fotografie z dovolené, kterou jsme <i>ztrávil</i> na málo obydleném souostroví.	☐	☒
29.4 V průběhu výměnného pobytu, který organizovaly dvě základní školy, se všechny děti poměrně rychle spřátelily.	☒	☐

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *ryzí* se skloňuje podle vzoru *jarní (jarního – ryzího)*.
- Sloveso *strávit* je odvozeno od slovesa *trávit* předponou *s-*, jde o ustálený případ.

max. 3 body

30 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (30.1–30.3) tvrzení (A–E), které danému úryvku nejlépe odpovídá.

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 30.1 Jirka soustředěně sledoval míček, který letěl rychle jako blesk. Teď, nebo nikdy, pomyslel si. Vyrazil vpřed. Běžel s větrem o závod. Cítil na sobě pohledy obou trenérů. Říkaly mu, ty to dokážeš! _____
- 30.2 Baseball je kolektivní pálkovací míčová hra, při níž se útočící hráč (pálkař) snaží pálkou zasáhnout míč nadhozený bránícím nadhazovačem. Ve hře proti sobě stojí dvě družstva, která mají po devíti hráčích. _____
- 30.3 Česká reprezentace má za sebou přípravný turnaj na Tchaj-wanu, kde se hrála tři ostře sledované zápasy. Čeští hráči pokaždé slavili triumf. „Za úspěchem stojí tvrdá příprava hráčů,“ řekl pro náš deník jejich trenér. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) Jde o umělecký text, v němž převažuje informační slohový postup a který vykazuje znaky typické pro publicistiku.
- B) Jde o neumělecký text, v němž převažuje informační slohový postup a který vykazuje znaky typické pro publicistiku.
- C) Jde o neumělecký text, v němž převažuje popisný slohový postup a který nevykazuje znaky typické pro publicistiku.
- D) Jde o neumělecký text, v němž se uplatňuje vyprávěcí slohový postup a v němž nejsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text.
- E) Jde o umělecký text, v němž se uplatňuje vyprávěcí slohový postup a v němž jsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text, mezi něž patří např. přirovnání.

Zdůvodnění

30.1 – E)

Text má především funkci estetickou, jako celek vykazuje znaky příznačné pro umělecký styl. Uplatňuje se zde vyprávěcí slohový postup, který je podporován i užitím dějových sloves jako *vyrazil*, *běžel*, vyskytují se zde také jazykové prostředky ozvláštňující text, např. přirovnání (*míček letěl rychle jako blesk*), personifikace (*pohledy mu říkaly*).

30.2 – C)

V tomto neuměleckém textu převažuje popisný slohový postup, konkrétně jsou zde popisována pravidla baseballu. Jazykové prostředky použité v textu jsou spisovné, citově nezabarvené, vyjadřování je strohé a přesné. Text nevykazuje znaky typické pro publicistiku (např. aktualizované jazykové prvky, kontakt se čtenářem, přímá řeč, titulek).

30.3 – B)

V tomto neuměleckém textu převažuje informační slohový postup, jde o úryvek ze zprávy informující o úspěších českých sportovců na přípravném turnaji. Text vykazuje znaky typické pro publicistiku: slovní spojení příznačná pro sportovní publicistiku (*ostře sledované zápasy, pokaždé slavili triumf*), citace jednoho z aktérů a zmínka o deníku („*Za úspěchem stojí tvrdá příprava hráčů,*“ řekl pro náš deník jejich trenér.).

Žádný z uvedených úryvků neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení D).